

הלוקח עובר פרתו פרק שני בכורות

יח.

עין משפט
ג'ר מצוה

בט א מ"י פ"ט מהל' רמ"א
הל"מ:
ג ב מ"י פ"ט מהל' צבורות
הל' א פ"ט ע"ד י"ד מ'
ש"מ פ"ט א:

רבינו גרשום

סבר לה כר' יוסי. ואמרי
לרבא לא דרשינן דתנא קמא
סבר א' אפשר לצמצם והויין
שתייהן רחוקות כדאמרינן
בתנאי: והוי' כר' יבואו
קמא א' אי אפשר לצמצם
אם כן לא מצינו אלא הווי' א'
חזא קרובה: יבואו עגלה
אחת בשותפות ויתנו. אם
אני הקרובה תבא העגלה
עלי ואם תבתי הקרובה
תבא עליה: מאי הוי' עגלה.
לרבנן אפשר וא' אפשר:
קמא ב' ש"מ א' אפשר לצמצם
אפשר ומשום הכי יבואו
אחת ויתנו כדאמרינן: אמר
ר' חייא משמיה דר' יוחנן
בשמינין דאמר ר' עקיבא
היינו שיטתו איזה הוא
הבחושי' מן האחד ויטול
הבתי' הכחוש' בלבד: א"ל
ר' חייא לר' יוחנן. בשעה
שלמד זה הלכה ממנו:
והוא אגון משמנין תנן.
דמשמע שיהלוק העלוי
בשהו: כפיי'תא. תמריס
רביס: מסיפא. מדוקיא
ר' יוסף המוציא מחבירו ע"ה
דאי ס"ד משמנין ביניהן
להלוק הכל בשהו בסיפא
נמי ליפלגו בשהו: אלא
מאי משמנין. שכן היא
ביניהן. כלומר דסברא ליה
לר' עקיבא דאי הו' על
התחונתו דרשין כחוש
והשומן שחברו מוטב מזה
הוא ביניהן ואמר לו ישראל
איינו ראי' דהאי בכור
שוקול ואי לא לית לך
תו מריד: מ"ט דר' מאיר.
דמחייב במתנות. א' לר'
עקיבא לא צריך למיבעי
מ"ט מחייב משום דכיון
דבצורין ליה ריעיה ופסתאב
דאי דינו שיהא חייב
במתנות הואיל ואסתאב
ליה אלא לר' מאיר דלא
מצורין ליה ליסתאב אמאי
מחייב במתנות הא אמרי
ש' לו דין בכור עליו:
אמר ר' יוחנן הואיל וכהן
בעליו מב' צדדין כו'.
ומשום הכי אמרי' לא שסתאב
חייב במתנות. ואי ספריס
דכתיב בהו' מ"ט דר' עקיבא
למחייב נמי ליסתאב הואיל
וכא עליו כהן כו': עשו
את שאינו זוכה בו כהן
שהוא בדי ישראל שפטור
מן המתנות כיוכה באותו
שהוא ביד כהן שפטור
ואע"ג דלא זכב ביה באידין
שויה רבנן כמאן דזכב ביה
וחשוב כמו שמכור לישראל
בכור במימור בשביל זה
שחבו בו כהן לצמצם נמצא
שחליפין דארתו של ישראל
הוא ביד כהן ומכר לו
הכל הגוף והמתנות הילכך
פוטור ר' יוסי: הכל מודים
בספק בכור שאין חליפין
ביד כהן. כגון ספק זכר
ונקבה דאין כאן לכהן כלום
אמר ר' יוחנן חייב במתנות:
מהו דתימא טעמא דר'
יוסי. לאו משום חליפין
אלא משום דאי מחייבת
ליה במתנות סבר חולין

לנמצא אותו שקדם הוי עשירי אפי' ישמקו צו והוה ליה כאליו קרא
לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי דאין אחד עשר קדוש שלא נעקר
שם עשירי ממנו וכן צההיא דסוף פ"ב דחולין (דף נה:) דתחת אמו
פרט ליתום דאוקימנא צוה פירש ליתמה וזה פירש לחיים וכן צפרק
צהמה המקשה (חולין דף ע.) גבי הא
דבעי רבא הלכו מצדדים אחד הרוב
יש לדמות ההיא דלקמן צפרק
תנא (דף פ:) דאפילו סבר אי אפשר
לנמצא שיהו דאין יכול להכיר אי זה
קדם משום לחצורו ומכיון לקרות
שניהם עשירי וצבת אחת קראם לא
דמי לקרא לעשירי עשירי ואח"כ
לאחד עשר עשירי וצמנון דקאמר
התם דכל צבת אחת תריוויה קדשי
לאו ממש צבת אחת צמנוס אלא
דפרשנין ומיהו קשה דנערוצין
פרק מי שהוציאו (דף ג.) ופ"ב
דקדושין (דף נה.) פריך מהא
דילאו שנים נעשירי לרבה דלמר
כל שאינו צוה אחד זה אפי' צבת
אחת אינו ומשמע דקשה ליה דהוה
לן למימר דכיון דצוה אחד זה אין
י"ו האחרון קדוש צבת אחת לא יהא
קדוש זה לא ולא זה כמו מקדש אשה
ואחותה היחיד יכול להיות זה י"ו דל
קריאת שם ידיה מהכא כיון דאי
אפשר לנמצא ונמנה נעשירי עשירי
מאליו קדוש וי"ל דנמצא פריך
היאך הוא (ה) הקדוש כיון דלמי
קדוש אלא מתמת דיבורו:

אדאבלת בפנייתא בבבא

דרינמא. פירש
צונטרס צדו א' שהייתה אוכל
תמריס צבול ומעדן כן עלמך
טרמנו לייצבה וכן פירש רבינו שמואל
צ"ב צית כור (צ"ב דף ק:) וקשה דהוה
ליה למנקט תמריס דכפיי'תא הוא לשון
גריעותא דלמר צריש צכל מערבין
(ערכין דף כה:) דכפיי'תא אין נקחוס
צכף מעשר אלא אומר דה"פ מוטב
שיהיה לך להיות אכלי ולטרות צכלה
ולפרסא משתייה אולכ צכפיות
צבול: עשיו את שאינו זוכה
בזוכה. הא דלמר צסוף כל הגט (גיטין
דף ג.) גבי מלוה מעות את הכהן
ואת הלוי להיות מפריש עליהם
מתלקס הא מני ר"י דלמר עשו
את שאינו זוכה כוכה ארצי יוסי
דהכל קאי דלוה ציד כהן טעמא הוא
דתם נמי חליפיו ציד כהן שהרי נתן
לו המעות ולא קאי י"ו ארצי יוסי צ"ב
שנים אומזין (צ"ב דף ג.) גבי השוכר
א"ר אלעזר הכל מודים בספק בכור שאין
חליפין ביד כהן שהייב במתנות הכל מודים
מאן ר' יוסי פשיטא עד כאן לא קא פמר
ר' יוסי התם אלא דחליפין ביד כהן דעשו
שאינו זוכה כוכה אבל אין חליפין ביד
כהן לא מהו דתימא טעמא דרבי יוסי
דקסבר דאי מחייבת ליה במתנות אתי ליה
לידי גיזה ועבודה אע"ג דאין חליפין ביד כהן
ו קא משמע לן ומי מצית אמרת הכי יו ויהתני סיפא שהיה רבי יוסי אומר
כל

סבר לה כר' יוסי הגלילי. וקא מיבעיא לן לרבנן: אי אפשר
לנמצא. הילכך לא היו עורפין דכל אחת אומרת אני איני קרובה:
אפשר לנמצא. וקרובה אפילו קרובות: ויסנו. דפרשנין לעיל א'
דכוני עלמא אפשר לנמצא. דכרבי יוסי הגלילי סבירא להו: מאי
הוי עגלה. אליבא דרבנן: שמי עגלות.
דאפשר לנמצא וקרובה אפי' קרובות:
לייסי סרמי. דהא לא מני לאתנויי
דהא שתייהן שוות: א"א לנמצא.
הילכך מנו לאתנויי: ההוא דכריא נפק
ברישא. דמרוכ צריאותו קדם את
אחיו: הכהן נוטל כחוש. לרבי
עקיבא: והא משמנים סנו. דמשמע
מה שיפה א' השור מחצירו ואומן
דמיס יחלוקן: דאדלנס דפנייתא
צבול. בעוד שהייתה א' אוכל תמריס
צבול ומעדן י' עלמך: סרינמא.
האי מילתא דר' עקיבא ודייקנא
לה מסופא: דני הדדי פליגי.
דלתריוויה יהא חלק צשניהם ה"ג
יחלוקן את החי: שומן יהא צניפן.
מה שאחד שמן יפה מחצירו יהא
מוטל צניפהם ועליו יצאו לדין ויטעון
ישראל לכהן אייתי ראיה כו' כי היכי
דסבר ר' עקיבא צסיפא המוציא
מחצירו עליו הראיה: מאי טעמא
דר"מ. דקמני סתמא דמתני' חייב
צמתנות: אי צבור הוא כוניה דדי.
והאי דשקיל אלא הוי חולין ומסדרנא
י"ו לך ניהלך ושקילנא מתנות מיניה:
עשו שאינו זוכה כוכה. אע"פ שלא
זכה כהן צהאך דהא לא מנא ליה
מעולם עשאוהו כאליו זכה צו הואיל
ומעיקרא הוה שייכא ציה יד כהן
דשמא והאי י"ו ניהו שויה צבנן
כחאן דמעה ליה לזוס צבורה:
ווצין ליה לישראל צמומיה. והדר
שקליה לאידך חילופיה וצבור שמכרו
כהן לישראל פטור מן המתנות דאיתקש
לצ"ב ואיל א' צפרקא קמא (עיל דף
צ.) צספק צבור א' שאין י' חליפין ציד
כהן. שלא נוטל כלום מתתיו כגון
דקמני מתני' א' וכן קשה אין כאן לכהן
כלום והאי זכר ספק בכור הוא שסתאב
יאאה נקבה תחלה וירעה ויאכל
צמומו לצעלים: שחייב צמתנות.
דהכא ליכא למימר עשאוהו כמי
שמכרו כהן לישראל דהא לא א' צא
י"ו חליפין ליד כהן כלום: אי מחייב
ליה. לספק צבור צמתנות אחי
למימר חולין גמור הוא ואחי למישרי
בגיזה ועבודה: ומי מליס אמרה.
דטעמא דרבי יוסי משום גיזה ועבודה
הוא: צספק מעשר. כגון שקפך אחד
מן המעשרין לתוכס דלמרינן צ"ב
(לקמן דף נה:) כולם יעשו עד שיקטלו
ויאכלו צמומו לצעלים. ספק מעשר
אין כהן צא עליו משני דדין דלס
מעשר הוא אין לכהן חלק צו דמעשר
קרב שלמים ונאכל לצעלים: ומי מליס
אמרה הכי. דטעמא דרבי מאיר
משום שלא תשתכח תורת מתנות:
כל

א' נלע ט. יבמות יט. כה.
שעטת לב. א' צ"ב ק"א;
א' כ"מ יב: גיטין ג. ד' ו';
ד"ה אפשר לנמצא ומתוך;
א' צ"ל שהיית. א' אלא צא
חליפיו ליד י"ו א' מאן שקין
לע"ה. א' נלע ט. ד' ד' ד' ד' ד'
מ"ה ספק מעשר אין כהן
א' צ"ל דלל קרובת השם
דדיה כו' לנמצא ממה פסין
כו' א' דהא אפשר לנמצא אפי'
קדוש י"ו א' צ"ל שהיית;
א' וצבור ערך כפת פירש
פירי על אמר עליו שמי
לעולם.

הגהות הב"ח

א' ג"ה מהו נמי ליפלו:
ב' רש"י ד"ה וס' א"א משמנין
וכי שיפה השוכר מחבירו
ואומן: א' ד"ה חזין וכו'
לצ"ב ואל פבייקין דף טו
הס"ד: א' ד"ה שחייב וכו'
דהא לא חליפיו:
ה' הו"ו (צדף הקדוש) ד"ה
אפשר וכו' הוא קדוש כיון
דאי אפשר לצמצם אינו
קדוש כו':

מוסף רש"י

עד דאכלת בפנייתא.
תמריס צבול שהיית בעורי
עלמך ולא היית עוסק מחצירו
ומקמיה לו (רשב"ם ב"ב
ק"א). עשו שאינו זוכה
בזוכה. צמקומות הרבה
מפני מקנה עשו. כן י"ו ע"י
לע"מ. א' א"ל וגיטין ע"ג)
בתיקון. הנקרא צלש אית ומלוהת
חיות ועופות ומצליח את
ונצטרות (כאן) כל חליפיו
ציד כהן פטור מן המתנות
ונמנא צמניס אומזין (צ"מ
יב). השוכר את הפועל י"ו
צו חארי. דלמ"ט א"ל ויטע
לקטן עשאוהו כוכה. וצבולן
י' למר מפני מקנה עשו
(גיטין ל').

שיטה מקובצת

א' אלא דכר"ע לובי נגאי
אפשר: א' אומר הכהן בורר:
א' כחוש את ה' נמחה:
א' א"ל דאבלת בפנייתא
בכבל תרימנא אגן הכה
מסיפא: א' ליהיה דכהן
שויהו רבנן כמאן כו'
חובתי ניהליה לישראל:
א' חליפיו נמי וצבול לקטן
במכור: א' כהן נמי: א' הכי
והא נמי: א' השור האחד
מחבירו: א' ומעדן את
עצמן: א' ומתורגא ליה
ניהלך: א' רידיה הוא שויה
תיבת ניהו נמחה: א' שאין
חליפיו ביד כהן שלא נוטל
כהן כלום תחתיו כגון מתני'
דקמני זכר: א' חליפיו
ליד: א' שם אר' ס"א האחד
עשר קדוש: א' קאי אר' דל
קריאת: א' קאי אר' הוא
דכ"פ: א' אחריני הוא
משום: א' למאי דפרישה
א' דהתם כחידודא כו' יוסי
אמרי' לא מוקמינן:

א' דברי רבינו חנוך הלל
לכאורה קמס ממני דהוא ר"מ
וכי' עשה אלוה' דר"ע ור"ט
מתקן ולדיה שהי ידעה עד
שסתאב וי"ט.